

Motion till riksdagen

1989/90:Sf623

av Rune Backlund m.fl. (c)

En utvärdering av riksdagens mål för
invandrarpolitiken

Riksdagen beslöt 1984 att de riktlinjer för invandrarpolitiken som fastställdes i mitten av 70-talet ska fortsätta att gälla som mål för samhällets insatser. Riktlinjerna brukar delas upp i tre huvudmål, nämligen jämlikhet, valfrihet och samverkan.

Jämlikhetsmålet bör ses som det mera övergripande målet för invandrarpolitiken. Det innebär att man dels ska uppnå lika rättigheter, dels ha likvärdiga möjligheter. Invandrarna ska alltså behandlas på samma sätt som övriga medborgare inom ramen för den generella politik som fastställs för olika samhällsområden som t.ex. arbetsmarknad, bostad och utbildning. För att invandrarna ska kunna behandlas på ett likvärdigt sätt krävs det oftast särskilda riktade insatser. Varje myndighet har ett ansvar för att sådana åtgärder vidtas när så behövs.

Valfrihetsmålet ger invandrarna rätt att kunna leva och verka i den svenska samhällsgemenskapen och samtidigt behålla och utveckla sitt kulturarv. Det ska dock ske inom ramen för de grundläggande normer som i det svenska samhället gäller för mänsklig samlevnad och respekt för andra människor.

Det tredje målet, samverkansmålet, innebär att en ömsesidig samverkan bör komma till stånd mellan invandrare och majoritetsbefolkningen. Målet inbegriper tolerans och gemenskap mellan människor av olika ursprung. Invandrarpolitiken ska också präglas av en vilja att utveckla goda etniska relationer i det svenska samhället så att alla som bor där ska kunna leva i trygghet och åtnjuta tolerans och respekt för sitt ursprung.

Förändrade förhållanden

Det har förflutit mer än femton år sedan riktlinjerna formulerades första gången. Det skedde då i skuggan av en stor arbetskraftsinvandring i slutet av 60-talet. Under 70-talet och framför allt 80-talet har invandringen till vårt land ändrat karaktär. I mitten av 70-talet kom de första större grupperna av flyktingar som hade sina rötter i världsdelar utanför Europa. De senaste fem åren har den gruppen dominerat i vår flyktingmottagning. Det kulturella, språkliga och religiösa avståndet mellan dem som kommer och det samhälle de möter har därmed blivit större än vad det var för ett par årtionden sedan. Detta ställer speciella krav på samhället.

Efterkrigstidens flyktingar och arbetskraftsinvandrarna från Norden och Sydeuropa är idag mitt uppe i generationsväxlingar. De har under sin tid i vårt land hunnit få både barn och barnbarn. Många av dessa tidiga invandrare är idag pensionärer eller kommer att bli det under de närmaste åren.

Mot. 1989/90
Sf623

Hur uppfylls de invandrapolitiska målen?

Redan en ytlig granskning av några olika samhällsområden ger vid handen att riksdagens mål om jämlikhet, valfrihet och samverkan långt ifrån idag uppfylls på det sätt som var tänkt. Några exempel får belysa det aktuella läget inom några för invandrarna betydelsefulla samhällsområden.

Arbetsmarknaden

Trots det mycket goda arbetsmarknadsläget är arbetslösheten bland utländska medborgare dubbelt så hög som bland svenskar. Akademiker med invandrarbakgrund har det speciellt svårt att få arbete inom sitt utbildningsområde. Markant är också skillnaden i arbetslöshet när det gäller ungdomar. Andra generationens invandrare uppvisar betydligt större arbetslöshet än sina jämnåriga svenska kamrater.

Skolan

Undersökningar visar att en större andel av invandrareleverna i skolan har problem och behöver extra hjälp. En lägre andel av eleverna med annat hemspråk än svenska söker sig vidare till gymnasiet och till högskolan. Studieavbrott är vanligare bland invandrarelever än övriga.

Åldringsvården

Få kommuner har planerat sin åldringsvård för att under de närmaste åren framöver ta emot betydande grupper av pensionärer med invandrarbakgrund. Utbildad tvåspråkig vårdpersonal saknas på många av de institutioner som idag tar emot äldre och sjuka invandrare.

Radio och TV

Utbudet av program på invandrarpråk är starkt begränsat. Sändningar på nya språk har oftast skett på bekostnad av redan etablerade språk.

Stödet till föreningar, tidningar, kyrkor och kultur

Stödet till invandrarnas organisationer, tidningar, kyrkor och kultur har långsamt urholkats genom att anslagen inte har fullt ut räknats upp i förhållande till pris- och löneutvecklingen. Det har blivit svårare för flera "gamla" grupper att behålla och utveckla sin kultur.

Diskriminering

Trots att allmänna opinionen gått i riktning mot större tolerans och ökad förståelse för invandrare har antalet fall av diskriminering och främlingsfientlighet ökat.

Eniga riksdagar har vid två tillfällen fastställt målen för invandarpolitiken. Riksdagen har därmed också ett ansvar för att målen uppfylls i samhället. Finns det uppenbara brister bör också riksdagen ta initiativ till åtgärder som löser problemen.

Av den kortfattade redovisningen framgår att de invandarpolitiska målen idag inte är uppfyllda på flera viktiga samhällsområden. Vi anser därför att riksdagen hos regeringen ska begära en grundlig utvärdering av hur de invandarpolitiska riktlinjerna efterlevs i samhället. Utvärderingens resultat bör sedan ligga till grund för ett åtgärdsprogram som kan genomföras under första hälften av 1990-talet.

Hemställan

Med hänvisning till vad som anförts hemställs

att riksdagen hos regeringen begär en utvärdering av hur de övergripande målen för invandarpolitiken uppfylls inom olika samhällssektorer.

Stockholm i januari 1990

Rune Backlund (c)

Ulla Tillander (c)

Karin Israelsson (c)

Roland Larsson (c)

Kersti Johansson (c)

Rosa Östh (c)

Göran Engström (c)

Marianne Jönsson (c)